

Az állandó tanulás kulcsfontosságú

Beszélgetés Timári Géza tudományos tanácsadóval

Életműve és a gyógyszeripari kutatás-fejlesztés terén elért kiemelkedő munkássága alapján idén Dr. Timári Géza, az EUROAPI tudományos tanácsadója kapta a Hermecz István-díjat. Büszkeségeiről, terveiről és tanácsairól kérdeztük.

Mi okozta a legnagyobb kihívást a kutatói munkája során?

1998-ban kerültem a Sanofi-Chinoinhoz, és a következő évben indult – Magyarországon először – a vállalatnál egy originális gyógyszerkutatási program. A molekuláris célpont az adenosin A3 receptor volt, aminek gátlása az asztma és a COPD nevezetű légúti betegség kezelésében lehet hatásos. A kutatás első fázisában az országban először alkalmaztuk az ún. nagy áteresztőképességű szűrővizsgálatot a vezérmolekula kiválasztására. Ennek a programnak lettem a kémiai koordinátora és a fázis 1 vizsgálatainak (kb. 6 év) végigkövethettem a szerteágazó kémiai tevékenységet.

Különbő munkáid közül melyik feladat/projekt adott okot számodra a legnagyobb büszkeségre?

Az említett A3-programhoz kapcsolódik, mégpedig ahhoz a szakaszához, amikor a fejlesztés eljut egy olyan fázisba, mely során a részletes farmakokinetikai és metabolizmusvizsgálatok nélkülözhetetlen adatokat szolgáltatnak a gyógyszerjelölt legelőnyösebb terápiás alkalmazásának megvalósításához. A vizsgálatok jelentős részét radioaktív izotóppal (trícium, ^{14}C) jelzett vegyülettel végezzük. Az izotóppal jelzett hatóanyagot erre a feladatra szaksodott vegyszerek állítják elő. A Sanofiban francia kollégák rendelkeztek ilyen engedéllyel, és náluk másfél évig tartottak a hasonló munkák. Ez érhető, mert a szintézisút általában jelentősen eltér a nem jelzett hatóanyag előállítására használt módszertől. Feladatunk volt, hogy az eredeti molekulához hasonló tulajdonságú izotóppal jelzett vegyületet állítsunk elő, lehetőleg 3-4 hónap alatt. A Szegedi Biológiai Kutatóközpont kutatóival közösen olyan 125-ös tömegszámú jódizotópot tartalmazó molekulát szintetizáltunk 2 hónap alatt, amely a követelményeknek megfelelt. Ezt az eljárást szabadalommal védtük, és a következő projektekben már rutineljárásként alkalmazták.

A díj átvételekor említetted, hogy téged Hermecz István hívott annak idején a Chinoinba dolgozni. Elmesélnéd részletesen a történetet?

1995-ben jöttem haza egy közel két éves svájci és németországi tanulmányútról, és szomorúan tapasztaltam, hogy az akadémiai kutatóintézetek finanszírozása tovább romlott. Ekkor kerültünk kapcsolatba Hermecz Istvánnal, aki a Sanofi-Chinoin kémiai kutatását vezette. A közös kutatás eredményeként több szabadalom és publikáció született. A következő évben Hermecz doktor felajánlotta, hogy több kollégával együtt szívesen látna bennünket a munkatársaként. 1998-ban csatlakoztam a vállalat kémiai kutatási részlegéhez. A sors érdekessége, hogy ekkor már különvált a kutatás és a preklinikai fejlesztés, aminek Hermecz István volt a vezetője. Amikor az A3-projekt a preklinikai fázisba jutott, újra szoros szakmai kapcsolatba kerültünk.

Timári Géza (középen) a Hermecz István-díj átvétele után Diószegi Zsuzsannával, az EUROAPI Hungary Kft. ügyvezető igazgatójával és Szalay Péter professzorral, az MKE elnökével

Jelenleg melyek azok a kutatási témák, amelyek a leginkább foglalkoztatnak?

Komoly laboratóriumi munkát igénylő tevékenységet már nem tervezek. Korábban az ELTE kémia doktori iskolájában 16 évig tanítottam, és az egyik óra végén egy hallgató megkérdezte, hogy ma miért nem volt sztori. A vizsgákon is előjött, hogy amelyik szintézishez vagy reakcióhoz volt valami érdekes történet, azt sokkal jobban tudták a hallgatók. Arra gondoltam, hogy ezeket a történeteket a kémiával összekötve közérthetően, szórakoztató írásos formában összegyűjtöm.

Mi az, amit a jövő szakembereinek a szakma és a tudomány szeretetéről jó tanácsként, „útravalóként” mondanál?

Az egyik legfontosabb tanács az lenne, hogy mindig tartsák életben a kíváncsiságukat és az érdeklődésüket a szakma és a tudomány iránt. Ne elégedjenek meg azzal, amit már tudnak, hanem folyamatosan keresgéljenek új információk és ötletek után. Az állandó tanulás és fejlődés kulcsfontosságú a szakmai siker és az innováció szempontjából. Emellett pedig mindig tartsák tiszteltben a szakma és a tudomány intézményeit, valamint azok elődjait és hagyományait, mert a múltbeli tapasztalatok nagy segítséget jelenthetnek a jövőbeli eredmények elérésében.

Gábris Bernadette, Sárközi Melinda